

1. Referentie

Referentie	Goudena, P. P. & Gerrits, M. H. (2003). De relatie tussen ouder-kind en kind-kindinteractie. <i>Nederlands tijdschrift voor de psychologie</i> , 58, (6), 158-167.
Taal	Nederlands
ISSN	0028-2235
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In de pedagogiek en de psychologie wordt ervan uitgegaan dat er een verband is tussen de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en de manier waarop kinderen omgaan met andere kinderen. Vanuit het continuïteitsperspectief (een sterk verband) of het domeinspecifieke perspectief (een zwak verband) kan verschillend tegen deze relatie aangekeken worden. In de huidige studie zijn 55 zevenjarige kinderen zowel in interactie met vader en moeder, als in interactie met een klasgenootje geobserveerd. De interacties werden vergeleken op de mate van gedeelde positieve emoties, totale controle, balans in controle, gelijktijdig spel, wederkerigheid en conflict.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, welzijn
Trefwoord(en)	Conflict, emoties, gezin, gezinsrelaties, interactie, kind-kindinteractie, ouder-kindinteractie, spel, wederkerigheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Paul P. Goudena & Marleen H. Gerrits Capaciteitsgroep Kinder- en Jeugdstudies Faculteit Sociale Wetenschappen Universiteit Utrecht Postbus 80.140 3508 TC Utrecht Nederland Tel: +3130/ 253 20 12 Fax: +3130/ 253 91 41 pedsecr@fss.uu.nl http://www.uu.nl/uupublish/onderwijs/opleidingen/pedagogiek/15701main.html

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is er een systematische relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindomgang en de kwaliteit van de kind-kindinteractie?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Interpretatief onderzoek met kwantitatieve analysetechnieken Observatie, via video-opnames van enerzijds een vrije spelsituatie tussen ouder en kind (tenminste 1 ouder), gevolgd door een dominospel. Anderzijds observeert men dezelfde situaties, maar dan tussen het kind en een leeftijdsgenootje. Aanvullend literatuuronderzoek
Onderzochte	55 kinderen: 28 meisjes en 27 jongens, leeftijdsrange: 79-96 maanden, gemiddelde leeftijd: 86

groep	maanden.
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Relatie tussen ouder-kindinteractie en kind-kindinteractie.	De resultaten van ons empirisch onderzoek laten duidelijke verschillen zien tussen ouder-kindinteractie en kind-kindinteractie. In het eerste type interactiesituatie is de ouder meer controlerend, in het tweede type is er een balans in controle. Kinderen laten in hun onderlinge interactie, zowel tijdens spel als tijdens de dominotaak, meer gedeelde positieve emoties zien dan in interactie met een ouder. Tijdens vrij spel geldt dat voor 'gelijktijdig spel'. Kortom, tijdens de kind-kindinteractie is er meer sprake van gelijkwaardigheid. Ook de hogere frequentie van conflicten tijdens de dominotaak wijst daar op. Deze resultaten wijzen vooral in de richting van de interpretatie van ouder-kind- en kind-kindinteractie als verschillende contexten, dus meer in de richting van het domeinspecifieke model. Dat idee wordt nog versterkt door het feit dat wij geen cross-situationele consistentie van kindgedrag in de ouder-kind- en kind-kindsituaties aantreffen. Anders dan bijvoorbeeld Black en Logan (1995) vonden wij geen relatie tussen bepaalde geobserveerde ouder-kindinteractiegedragingen en de mate van populariteit van kinderen. Een belangrijk verschilpunt tussen onze studie en die van Black en Logan is de leeftijd van de deelnemende kinderen: respectievelijk 79 tot 96 maanden en 24 tot 60 maanden. Wellicht neemt de sterkte van het verband af naarmate kinderen ouder worden. Een mogelijke andere verklaring is dat de populariteit van een kind gebaseerd is op een oordeel van de groep, terwijl de geobserveerde kenmerken gebaseerd zijn op dyadische interacties. Het zou kunnen zijn dat minder gewaardeerde kinderen zich wel veilig genoeg voelen tijdens een dyadische interactie, waardoor zij bepaald (positief) gedrag wel in een dyadische interactie laten zien, maar niet tijdens interacties in grotere groepen. Daardoor zou bij vergelijking van dyadische kenmerken het verschil met populaire kinderen kunnen afnemen. Alhoewel we geen hoofdeffect van de mate van populariteit op de geobserveerde ouder-kindinteractiegedragingen vonden, vonden we wel een interactie-effect tussen de setting van de interactie en de mate van populariteit. Er werd bijvoorbeeld gevonden dat kinderen die meer gewaardeerd worden door leeftijdsgenootjes in een gelijkere mate wederkerige responsiviteit laten zien tijdens interactie met ouders en het leeftijdsgenootje dan minder gewaardeerde kinderen. Bij de laatst genoemde groep zie je juist meer wederkerige responsiviteit tijdens de ouder-kindinteractie en minder tijdens de kind-kindinteractie. Dit zou er op kunnen duiden dat de ouders van de minder gewaardeerde kinderen meer responsief zijn tijdens de interactie. Het zou kunnen zijn dat zij zich er van bewust zijn dat hun kind minder gewaardeerd wordt door klasgenootjes en daardoor zelf meer responsief zijn ten opzichte van het kind tijdens de ouder-kindinteractie.
---	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Een belangrijke onderzoeksvraag vanuit pedagogische en ontwikkelingspsychologische optiek is of er een relatie is tussen de ouder-kindinteractie en de kind-kindinteractie. Wanneer er problemen zijn in de omgang tussen ouder en kind, heeft het kind dan een grotere kans op problemen in de omgang met leeftijdsgenoten? Anders gezegd: is er een systematische relatie tussen de kwaliteit van de ouder-kindomgang en de kwaliteit van de kind-kindinteractie? In het verleden zijn vele theoretische en empirische antwoorden op deze vraag gegeven. Algemeen gezien kan er een continuïteitsgedachte en een domeinspecifieke gedachte onderscheiden worden. De continuïteitsgedachte stelt dat er een sterk verband is tussen de interactie tussen ouder en kind en de interactie tussen kinderen onderling. De domeinspecifieke gedachte beweert het tegenovergestelde, namelijk dat de relatie tussen beide zwak is.

Ook dit onderzoek wil een antwoord op bovenstaande vraagstelling formuleren. Daartoe worden van 28 meisjes en 27 jongens tussen 6 jaar, 7 maanden en 8 jaar gegevens verzameld tijdens twee soorten situaties: vrij spel en

een dominotaak. Van ieder kind werd in iedere situatie video-opnames genomen. Tijdens het zeven minuten durende vrij spel kon het kind samen met minimum één ouder of met een leeftijdsgenootje met om het even welk speelgoed spelen. Daarna volgde een dominospel dat vier minuten duurde.

Bij de observatie werd gekeken naar een vijftal categorieën of kenmerken, namelijk: wederkerigheid, emotionele expressie, spelgedrag, controle en conflict. Een aantal van deze kenmerken werden individueel gescoord, andere werden in de dyadische relatie gescoord. In de categorie emotionele expressie kijkt men naar de positieve en negatieve emotionele expressies van het kind of de volwassenen. De controle draait om het willen beïnvloeden van het gedrag van de ander. Betreffende het spelgedrag maakt men een onderscheid tussen fantasiespel, ander spel en geen spel. De kenmerken die dyadisch gescoord worden zijn wederkerigheid (waarbij men kijkt naar de mate waarin beide partners op hetzelfde gericht zijn) en conflict (wordt gescoord in 3 categorieën: neutraal, instrumenteel en persoonlijk). Voor verdere analyse worden deze kenmerken met elkaar gecombineerd, tot uiteindelijk tot volgende categorieën komt: gedeelde positieve emoties, totale controle, balans in controle, gelijktijdig spel, wederkerigheid en conflict. Op basis hiervan worden de interacties tussen ouder en kind en de interacties tussen leeftijdsgenoten met elkaar vergeleken. Er worden significante verschillen tussen beide types interacties gevonden. De ouder-kindinteractie wordt gekenmerkt door wederkerigheid en totale controle, terwijl tijdens de kind-kindinteractie meer balans in controle, gedeelde positieve emoties, gelijktijdig spel en conflicten worden gevonden. Het feit dat cross-situationele consistentie van gedragingen niet wordt aangetroffen geeft enige ondersteuning voor de domeinspecifieke visie (de ouder-kindwereld en de kind-kindwereld zijn verschillende domeinen).